

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca

Aprobată prin ordinul

nr. *506* din "25" *ianuarie* 2021

Director *Tatiana VIȘNIOVAIA*

Programa

Pentru examenul de calificare

Nivelul 4 al CNC

Specialitatea: 22110 Teologie

Calificarea: 341304 Predicator

Soroca 2021

Programa a fost elaborată în baza următoarelor documente:

1. Curriculumul specialității.
2. Ghid practic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic post - secundar și post-secundar nonterțiar, aprobat prin OME nr.296 din 21.04.2016.
3. Cadrul de referință al curriculumului național, aprobat prin OMECC nr.432 din 29.05.2017.
4. Suportul metodologic „Elaborarea programelor de examen în învățământul profesional tehnic”, aprobat prin OMECC nr. 644 din 13.07.2020.

Autori:

Craveț Viorel, cadru didactic titular, preot

Ilescu Alexandru, cadru didactic titular, preot

Aprobată de:

Consiliul profesoral al Colegiului „Mihai Eminescu” din Soroca

Proces - verbal nr. 08 din 25 ianuarie 2021

Consiliul metodic-științific al Colegiului „Mihai Eminescu” din Soroca

Proces - verbal nr. 7 din 20 ianuarie 2021

Recenzenți:

P.S. Ioan (Moșneguțu), Episcop de Soroca

Usatîi Emilia, cadru didactic, grad didactic Superior

Adresa Programei în Internet:

<http://colegiulmeminescutoroca.edu.md/>

Lista
competențelor profesionale specifice

1. Utilizarea Sfintei Scripturi pentru înțelegerea evenimentelor biblice.
2. Evidențierea specificului cărților Noului Testament, în scopul diferențierii acestora.
3. Interpretarea textelor scripturistice referitoare la istoria mântuirii omenirii.
4. Aplicarea cunoștințelor biblice în activitatea socială, misionară, pastorală, liturgică și ecumenică.
5. Definirea noțiunilor de bază cu privire la Biblie, ca document fundamental al Revelației.
6. Interpretarea unor evenimente biblice din Vechiul Testament, urmărind consecințele acestora pentru viața de credință.
7. Analizarea răspunsului pe care Biblia îl oferă principalelor întrebări existențiale ale omului.
8. Descrierea unor fapte, fenomene și situații actuale prin raportarea la mesajul biblic.
9. Utilizarea corectă și adecvată a textului și a limbajului biblic în diferite contexte.
10. Argumentarea specificului și a importanței cultului ortodox.
11. Explicarea principalelor învățături de credință din domeniul liturgicii, în diferite contexte de analiză.
12. Aplicarea cunoștințelor liturgice în săvârșirea sfintelor slujbe.
13. Definirea specificului cultului ortodox.
14. Utilizarea adecvată a termenilor liturgici în diferite contexte de comunicare.
15. Argumentarea importanței și semnificației sfintelor slujbe în cultul ortodox.
16. Aplicarea cunoștințelor liturgice prin participarea activă la slujbe.
17. Reprezentarea timpului și a spațiului în istorie.
18. Interpretarea surselor istoriei Bisericii Ortodoxe.
19. Investigarea și interpretarea faptelor și a proceselor istoriei Bisericii Ortodoxe.
20. Interpretarea surselor istoriei Bisericii Universale.
21. Investigarea și interpretarea faptelor și a proceselor istoriei Bisericii Universale.
22. Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate.

Obiectivele de evaluare

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe:	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități:
UC1. Definirea terminologiei biblice cu privire la studiul Sfintei Scripturi.	C1. Biblia (prezentare generală). C2. Inspirația Sfintei Scripturi. C3. Împărțirea Sfintei Scripturi. C4. Textul original și traducerea Sfintei Scripturi.	A1. Operarea cu terminologia de specialitate. A2. Cunoașterea textului și structurii Sfintei Scripturi.
UC2. Descrierea principalelor cărți ale Vechiului Testament.	C5. Pentateuhul lui Moise (prezentare generală).	A3. Cunoașterea principalelor cărți ale Vechiului Testament.
UC3. Analiza principalelor evenimente care stau la originea poporului ales.	C6. Marile epoci ale istoriei biblice.	A4. Descrierea principalelor evenimente care stau la originea poporului ales.
UC4. Caracterizarea unor realități ecleziastice actuale, din perspectiva învățăturilor din Vechiul Testament.	C7. Începutul regalității: Saul. C8. Regele David, personalitate complexă (1-2Sam., 1Rg., 1Cr.). C9. Construirea și sfințirea Templului din Ierusalim.	A5. Descrierea unor realități ecleziastice actuale, din perspectiva învățăturilor din Vechiul Testament.
UC5. Analizarea modului în care Dumnezeu acționează în istorie, prin intermediul unor evenimente.	C10. Solomon, regele înțelept (2 Rg., 2 Cr.).	A6. Cunoașterea modului în care Dumnezeu acționează în istorie, prin intermediul unor evenimente.
UC6. Utilizarea corectă a textului veterotestamentar în interpretarea Noului Testament	C11. Imagini mesianice întâlnite în Pentateuh. C12. Reînnoirea Legământului: Iosue.	A7. Cunoașterea elementelor constitutive ale istoriei și spiritualității lui Israel. A8. Determinarea termenilor biblici ce caracterizează perioada regalității.
UC7. Exemplificarea modalităților prin care Dumnezeu era prezent în viața poporului ales	C13. Cartea Psalmilor (prezentare generală).	A9. Cunoașterea exemplelor modalităților prin care Dumnezeu era prezent în viața poporului ales.

UC8. Analizarea unor situații de viață prezentate în textul biblic	C14. Psalmii mesianici.	A10. Descrierea unor situații de viață prezentate în textul biblic.
UC9. Evaluarea unor experiențe din viața reală a elevilor, din perspectiva textului biblic.	C15. Profeții mesianice în Vechiului Testament.	A11. Descrierea problemelor dogmatice și morale din Vechiul Testament.
UC10. Analizarea semnificațiilor dogmatice, morale și spirituale ale cărților Noului Testament UC2. Utilizarea noțiunilor de ermeneutică în identificarea și explicarea sensurilor Sfintei Scripturi.	C16. Inspirația divină și autenticitatea cărților Noului Testament.	A12. Definirea ermeneuticii biblice și interpretarea sensurilor Sfintei Scripturi.
UC11. Aplicarea noțiunilor generale despre Sfânta Scriptură în analiza structurală a cărților Noului Testament. UC12. Valorificarea informațiilor referitoare la istoria textului Sfintei Scripturi și la contextul social, cultural și religios al apariției Noului Testament.	C17. Evangheliile: prezentare generală. C18. Epistolele Pauline. Generalități. C19. Epistolele Sobornicești. Generalități. C20. Mediul religios și social în care a apărut Noul Testament.	A13. Descrierea importanței Evangheliilor. A14. Argumentarea rolului Epistolelor Pauline. A15. Cunoașterea Sfintei Scripturi. A16. Descrierea mediului religios în care a apărut Noul Testament.
UC13. Noțiunea de Evanghelie. Numărul, titlul, ordinea și raportul Evangheliilor. UC14. Prezentarea evenimentelor biblice care au contribuit la istoria mântuirii omenirii, cuprinse în fiecare dintre Evangheliile studiate. UC15. Stabilirea de asemănări și deosebiri între modurile de relatare a acelorași evenimente biblice în Evangheliile sinoptice și în Evanghelia după Ioan. UC16. Analizarea semnificațiilor evenimentelor biblice studiate și a consecințelor acestora în plan religios și social.	C21. Sfintele Evanghelii aspecte generale. C22. Evanghelia după Matei. a) Cartea Neamului lui Iisus: naștere, copilărie. b) Începutul propovăduirii. Predica de pe munte. c) Cele dintâi minuni ale Mântuitorului. d) Moartea Sfântului Ioan Botezătorul. e) Schimbarea la Față. f) Intrarea în Ierusalim. g) Cina cea de Taină. h) Patimile, moartea și îngroparea lui Iisus. i) Învierea, arătările și trimiterea Apostolilor la propovăduire. C23. Evanghelia după Ioan. a) „La început era Cuvântul”.	A17. Cunoașterea aspectelor generale ale Sfintei Evanghelii. A18. Descrierea Evangheliei după Matei. A19. Cunoașterea minunilor Mântuitorului. A20. Descrierea Cinei celei de Taină. A21. Descrierea patimilor, moartea și îngroparea lui Isus după Matei. A22. Cunoașterea Evangheliei după Ioan. A23. Descrierea vindecării slăbănogului la Scăldătoarea Oilor

<p>UC17. Prezentarea cărții Faptele Apostolilor și a rolului acestora în înființarea și răspândirea Bisericii creștine în Ierusalim și în Iudeea.</p> <p>UC18. Argumentarea importanței Sfântului Apostol Pavel în răspândirea creștinismului pe întreg cuprinsul Imperiului roman.</p>	<p>b) Vindecarea slăbănogului la Scăldătoarea Oilor.</p> <p>c) Cuvântarea euharistică.</p> <p>d) Cuvântarea de rămas bun.</p> <p>e) Paștele, răstignirea.</p> <p>f) Învierea și arătările după Înviere.</p> <p>g) Reintegrarea în apostolat a lui Petru.</p> <p>C24. Cartea Faptele Apostolilor.</p> <p>a) Înființarea Bisericii din Ierusalim. Pogorârea Duhului Sfânt. Prima cuvântare a Sfântului Apostol Petru.</p> <p>b) Convertirea lui Saul și activitatea Sfântului Petru și a celorlalți Apostoli în afara Ierusalimului.</p>	<p>A24. Cunoașterea semnificației Paștelui.</p> <p>A25. Cunoașterea Cărții Faptelor Apostolilor.</p> <p>A26. Descrierea activității Sfinților Apostoli Petru și Ioan în Ierusalim și viața de obște.</p>
<p>UC19. Sintetizarea elementelor caracteristice cultului ortodox.</p>	<p>C25. Noțiuni introductive: obiectul, scopul și importanța Liturghiei.</p> <p>C26. Originea cultului creștin; raportul lui cu Vechiul Testament, istoria și evoluția lui.</p> <p>C27. Trăsăturile caracteristice ale cultului creștin ortodox.</p>	<p>A27. Descrierea trăsăturile caracteristice ale cultului creștin ortodox.</p> <p>A28. Cunoașterea scopurilor sau funcțiilor cultului divin ortodox.</p>
<p>UC20. Argumentarea rolului clerului și al credincioșilor în Biserică.</p> <p>UC21. Descrierea caracteristicilor calendarului ortodox și ale perioadelor liturgice.</p> <p>UC22. Prezentarea specificului locașului de cult și a elementelor utilizate pentru săvârșirea cultului.</p> <p>UC23. Sintetizarea caracteristicilor elementelor de artă bisericească.</p>	<p>C28. Treptele clerului și funcțiile lor în cult.</p> <p>C29. Treptele clerului inferior în Biserica veche și în Biserica Ortodoxă de azi.</p> <p>C30. Rolul credincioșilor laici în cult.</p> <p>C31. Scurte noțiuni despre calendarul bisericesc.</p> <p>C32. Anul bisericesc și împărțirea lui.</p> <p>C33. Posturile din cursul anului bisericesc și zilele pentru pomenirile de obște ale morților.</p> <p>C34. Despre sărbători în general; duminica și praznicele împărătești.</p> <p>C35. Sărbătorile sfinților îngeri și ale sfintei Cruci; sărbătorile sfinților principali.</p> <p>C36. Sfinți ortodocși și sfinți cu moaște la noi în țară.</p> <p>C37. Obiectele care se găsesc în biserică; simbolismul și întrebuințarea lor; mobilierul liturgic.</p>	<p>A29. Relatarea treptele clerului și funcțiile lor în cult.</p> <p>A30. Descrierea rolului credincioșilor laici în cult.</p> <p>A31. Cunoașterea posturilor din cursul anului bisericesc și zilele pentru pomenirile de obște ale morților.</p> <p>A32. Cunoașterea Sărbătorilor sfinților îngeri și ale sfintei Cruci; sărbătorile sfinților principali.</p>

	<p>C38. Veșmintele liturgice.</p> <p>C39. Cărțile de slujbă pentru clerici și cântăreți; lecturile biblice în cult.</p> <p>C40. Materiile întrebuințate în cult, folosirea și simbolismul lor.</p>	
<p>UC24. Analizarea activității preotului în săvârșirea sfintelor laude.</p> <p>UC25. Practicarea actelor și a gesturilor liturgice specifice săvârșirii sfintelor taine.</p>	<p>C41. Lucrarea preotului la sfintele laude: la slujba Ceasurilor liturgice; la slujba Vecerniei de diferite categorii; la slujbele Pavecerniței și Miezonopticii; la slujba Utreniei de diferite categorii.</p> <p>a) Cel ce în toată vremea și în tot ceasul.</p> <p>b) Învrednicește-ne Doamne.</p> <p>c) Acum slobozește.</p> <p>d) Rugăciunea de binecuvântare a tămâiei.</p> <p>e) Rugăciunea intrării de la vohodul vecerniei.</p> <p>f) Psalmul 50.</p> <p>g) Rânduiala cădirii la sfintele laude.</p> <p>h) Rânduiala vohodului la sfintele laude.</p> <p>i) Scoaterea Sfintei cruci.</p>	<p>A33. Cunoașterea activității preotului în săvârșirea sfintelor laude.</p> <p>A34. Practicarea actelor și a gesturilor liturgice specifice săvârșirii sfintelor taine.</p>
<p>UC26. Argumentarea locului central al Sfintei Liturghii în cultul ortodox.</p> <p>UC27. Descrierea condițiilor pentru săvârșirea slujbelor.</p> <p>UC28. Susținerea importanței cunoașterii rânduiei Sfintei Liturghii în vederea săvârșirii corecte a acesteia.</p>	<p>C42. Sfânta Liturghie – generalități: definire, scop, instituire.</p> <p>C43. Istoricul Sfintei Liturghii.</p> <p>C44. Pregătirea preotului pentru oficierea slujbelor din sărbători și a Sfintei Liturghii, după povățuirile din liturghier: pregătirea sufletească; oficierea serviciilor divine din ajun și din ziua sărbătorii; canonul Sfintei Împărtășanii și a celor rânduite de liturghier; împăcarea cu toți cei cu care a fost supărat; pregătirea trupească.</p> <p>C45. Pregătirea celor necesare pentru oficierea slujbelor: curățenia locașului de cult; obiectele de cult; cărțile de cult; veșmintele liturgice; materia pentru cult.</p> <p>C46. Ritualul închinării, în vederea slujirii Sfintei Liturghii.</p> <p>C47. Ritualul îmbrăcării cu sfintele veșminte, în vederea slujirii Sfintei Liturghii.</p>	<p>A35. Cunoașterea istoricului Sfintei Liturghii.</p> <p>A36. Cunoașterea condițiilor pentru săvârșirea slujbelor.</p> <p>A37. Cunoașterea specificului Liturghiilor Sfântului Ioan Gură de Aur; Sfântului Vasile cel Mare.</p> <p>A38. Cunoașterea rânduiei Sfintei Liturghii în vederea săvârșirii corecte a acesteia.</p>

	<p>C48. Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur: autor și caracteristici; rânduiala proscomidiei; rânduiala Sfintei Liturghii; explicația mistico-simbolică; memorarea rugăciunilor specific.</p> <p>C49. Liturghia Sfântului Vasile cel Mare: generalități și caracteristici.</p> <p>C50. Liturghia Darurilor mai înainte sfințite: generalități și caracteristici; rânduială.</p>	
<p>UC29. Demonstrarea necesității Sfintelor Taine pentru viața spirituală a omului.</p> <p>UC30. Analizarea rânduiei tipiconale și a modalităților de realizare a slujbelor Sfintelor Taine.</p> <p>UC31. Evidențierea necesității săvârșirii corecte a slujbelor Sfintelor Taine și a ierurgiilor.</p>	<p>C51. Sfintele Taine: definiție, importanță, număr, scopul, timpul și locul săvârșirii.</p> <p>C52. Taina Sfântului Botez: pregătirea preotului, a candidatului și a celor necesare; rânduiala; semnificație mistico-simbolică.</p> <p>C53. Taina Mirungerii: rânduiala ei în cadrul botezului; rânduiala ei în afara botezului; semnificație mistico-simbolică.</p> <p>C54. Taina Spovedaniei: pregătirea preotului; despre canonul sau epitimia la Spovedanie; respectarea secretului spovedaniei; controlul penitentului după spovedanie.</p> <p>C55. Taina Sfintei Împărtășanii: rânduiala împărtășirii credincioșilor; rânduiala împărtășirii clericilor în cadrul Sf. Liturghii; rânduiala împărtășirii bolnavilor.</p> <p>C56. Taina Nunții: pregătirea candidaților; rânduiala slujbei Logodnei; rânduiala slujbei Cununii.</p> <p>C57. Taina Sfântului Maslu: pregătirea candidatului; rânduială.</p> <p>C58. Taina Preoției: pregătirea candidatului; rânduiala hirotoniei întru diacon; rânduiala hirotoniei întru preot.</p> <p>C59. Sfințirea apei - Ierurgii la diferite momente din viața omului.</p>	<p>A39. Cunoașterea necesității Sfintelor Taine pentru viața spirituală a omului;</p> <p>A40. Descrierea rânduiei tipiconale și a modalităților de realizare a slujbelor Sfintelor Taine;</p> <p>A41. Argumentarea modalității săvârșire corectă a slujbelor Sfintelor Taine;</p>

UC32. Sintetizarea elementelor caracteristice cultului ortodox.	C60. Definirea cultului creștin ortodox. C61. Biserica – locaș de închinare. C62. Anul liturgic și anul bisericesc.	A42. Utilizarea adecvată a terminologiei. A43. Cunoașterea specificului slujbelor bisericești.
UC33. Analizarea specificului slujbelor bisericești.	C63. Cărțile de cult. C64. Împărțirea slujbelor bisericești: Sfânta Liturghie, cele șapte laude, Sfintele Taine și ierurgiile.	
UC34. Utilizarea corectă a terminologiei specifice liturgicii în comunicarea scrisă și orală.		A44. Distingerea anului liturgic de anul bisericesc. A45. Descrierea modului de împărțire a slujbelor bisericești.
UC35. Analizarea, din perspectiva ortodoxă, a semnificațiilor termenilor liturgici în diferite contexte de comunicare (limbaj specializat, literatură duhovnicească, predică, limbaj colocvial etc.)	C65. Vecernia și Litia, Utrenia, Ceesurile, Pavecernița, Miezonoptica: istoric, rânduială, semnificație.	A46. Cunoașterea semnificațiilor termenilor liturgici în diferite contexte de comunicare (limbaj specializat, literatură duhovnicească, predică, limbaj colocvial etc.).
UC36. Identificarea unor elemente de date, în diferite surse referitoare la istoria Bisericii Universale.	C66. Introducere. Împărțirea istoriei Bisericii Universale, obiect, definiție, scop.	
UC37. Alcătuirea de hărți simple referitoare la evenimente și etape din istoria Bisericii Universale.	C67. Apariția creștinismului; starea lumii greco-romane; starea lumii iudaice. C68. Răspândirea creștinismului prin Apostoli și prin ucenicii lor, călătorii misionare. C69. Biserica în timpul lui Constantin cel Mare și a urmașilor lui. C70. Cauzele și desfășurarea Schismei dintre Răsărit și Apus.	A47. Descrierea faptelor cum Apostolii au răspândit creștinismul. A48. Descrierea Bisericii din timpul lui Constantin cel Mare.
UC38. Identificarea unor elemente de date, în diferite surse referitoare la istoria Bisericii Universale.	C71. Mesia, Iisus Hristos și învățătura Sa. C72. Organizarea Bisericii în primele veacuri: ierarhia, disciplina, sinoadele.	A49. Expunerea învățăturii lui Hristos. A50. Cunoașterea modului de organizare a Bisericii în primele veacuri.
UC39. Realizarea de comparații între surse istorice de natură diferită, care se referă la același subiect din domeniul istoriei Bisericii Universale.	C73. Persecuții contra creștinilor, cauzele și desfășurarea lor.	A51. Descrierea cauzelor persecuțiilor contra creștinilor.
UC40. Caracterizarea unor evenimente sau personaje din istoria	C74. Dezvoltarea Protestantismului. C75. Dezvoltarea Catholicismului.	A52. Ilustrarea evenimentelor ce caracterizează Protestantismul.

Bisericii Universale, utilizând diferite surse de informație.	C76. Dezvoltarea Ortodoxiei. C77. Creștinismul în epoca actuală.	A53. Ilustrarea evenimentelor ce caracterizează Catolicismul. A54. Ilustrarea evenimentelor ce caracterizează Creștinismul.
UC41. Prezentarea caracteristicilor diferitelor aspecte din istoria Bisericii și a determinanților istorici ai acestora.	C78. Sinodul I ecumenic de la Niceea. C79. Erezia lui Macedoniu și Sinodul II ecumenic de la Constantinopol. C70. Nestorianismul, Sinodul III ecumenic de la Efes. C71. Monofizitismul, Sinodul IV de la Calcedon - Sinodul V ecumenic de la Constantinopol. C72. Monotelismul, Sinodul VI ecumenic de la Constantinopol. Sinodul II Trulan. C73. Iconoclasmul, Sinodul VII ecumenic de la Niceea. C74. Organizarea Bisericii în secolele al IV-lea - al XIIlea. Patriarhatele. Sinoadele.	A55. Distingerea aspectelor definitorii ale Sinoadelor ecumenice.
UC42. Identificarea elementelor comune și a diferențelor referitoare la unele aspecte din istoria Bisericii Universale.	C75. Cultul divin; deosebiri dintre Răsărit și Apus.	A56. Caracterizarea cultului divin. A57. Distingerea deosebirilor cultului divin dintre Răsărit și Apus.

Atitudini specifice predominante de care trebuie să dea dovadă candidatul:

1. Capacitatea de a pune întrebări pentru a înțelege mai bine o informație, pentru a-și forma o opinie, pentru a executa o sarcină de lucru.
2. Solicitarea de opinii și sfaturi, luarea deciziilor referitoare la executarea sarcinilor de lucru.
3. Solicitarea sprijinului în situațiile care-i depășesc calificarea.
4. Atenție și concentrare în procesul de executare a sarcinilor de lucru.
5. Comunicare corectă și eficientă a sensurilor Sfintei Scripturi.
6. Curiozitate și interes pentru cultul religios.
7. Cunoașterea drepturilor și responsabilităților unui preot.
8. Abordare eficientă și corectă minunilor Mântuitorului
9. Atitudine pozitivă, atenție și toleranță față de semenii în diferite situații de comunicare.
10. Elemente de creativitate în executarea sarcinilor de lucru.
11. Conduită autonomă în situații de lucru corespunzătoare calificării solicitate.
12. Corectitudinea și coerența limbajului specific specialității.
13. Corectitudine și coerența.
14. Inițiativă și perseverență.
15. Abordare critică și creativă.